

KÖRÖS-VIDÉKI hírlevél

XIII. évfolyam 10. (199.) szám

2003. október

A Körös-vidéki Hírlevél a KÖVIZIG internetes honlapján is megtalálható: www.kovizig.hu

Ötvenéves a vízügyi igazgatóság

Az egységes vízügyi szervezet létrehozása, a vízügyi igazgatóságok megalakulásának 50. évfordulója alkalmából a Hírlevél következő számaiban bemutatjuk az előzményeket, a vízügyi igazgatás szervezeti fejlődését, a feladatkör alakulását, a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság szervezetének elmúlt 50 évi legfontosabb állomásait.

1. Az egységes vízügyi szervezet előtti időszak

A Körösök vidékén a szervezett vízrendezések az 1816 évi rendkívüli árvizek után indultak meg. A társulási alapon történő szabályozási munkákhoz a végső és legerőteljesebb kezdeményezést gróf Széchenyi István tette meg. Az ő javaslatára 1845. december 7-én megalakult Gyulán a Körös-Szabályozási Társulat, majd 1855-ig még nyolc társulat kezdte meg működését.

A Körösök-Berettyó vidékén a vízgazdálkodási tevékenység hármasszervezeti tagozódást mutatott. A területek tényleges gazdái a társulati szervek voltak, mellettük a folyammérnöki és a kultúrmérnöki hivatalok működtek. A Körösök és a Berettyó vidéke a Gyulai Folyammérnöki, a Nagyváradai Kultúrmérnöki, illetőleg később a Hódmezővásárhelyi Kultúrmérnöki Hivatal felügyelete alá tartozott.

A vízgazdálkodás szervezetének ez a tagoltsága megfelelt az akkori idők követelményeinek. A folyószabályozási munkák állami feladatok voltak, átfogó tervek alapján, a költségvetési lehetőségek szerint fejlődtek. Az árvíz- és belvízmentesítés munkáit nagy részben a társulatok végezték és ezek nagymértékben tehermentesítették az államháztartást. A kultúrmérnöki hivatalok irányító, útmutató és felügyeleti tevékenysége pedig általában biztosította a terület vízgazdálko-

dási kérdéseinek szakszerű megoldását.

A második világháború harci cselekményei miatt a korábbi, már száz év óta működő vízügyi szervezetek széthullottak. A háborús pusztítás nagy veszteséget okozott a műszaki-gazdasági tevékenységben.

A földreformot követően 1948-ig miniszteri biztos tevékenykedett a társulatok mellett, majd a 6060/1948. (IV. 2.) sz. Kormányrendeletben kimondták a vízügyek államosítását. Az egységes irányítás megteremtése érdekében létrehozták az Országos Vízgazdálkodási Hivatalt, mely a Földművelésügyi Minisztériumnak, bizonyos kérdésekben pedig a Közlekedésügyi Minisztériumnak volt alárendelve, valamint megalakultak a területi szervezetek.

Az 1948-ban létrehozott területi szervezet; a Gyulai Vízgazdálkodási Körzet vízgazdálkodási ügyekben elsőfokú közigazgatási hatóság volt, két részre tagozódott. Külön működött a Gyulai Folyammérnöki Kirendeltség, valamint a Gyulai Ár- és Belvízvédelmi Kirendeltség.

A létrehozott Gyulai Vízgazdálkodási Körzet hatáskörébe került az egykori Gyulai Folyammérnöki Hivatal.

1948 nyarán, a megalakuláskor felmerült a Gyulai Vízgazdálkodási Körzet elhelyezésének kérdése. Az intézményt az egykori Békés megyei Takarékpénztári Egyesület megszűnése óta zárt Városház u. 26. szám alatti épületben helyezték el,

mely többszöri átalakítás, bővítés után, még napjainkban is mindenki meglepedésével vízügyes célt szolgál, ma is az igazgatóság központi székháza.

1949. decemberében, az új megyei szervezetnek megfelelően (Gyuláról 1950-ben Békéscsabára került a megyeszékhely), létrehozták a Gyulai Vízgazdálkodási Körzet helyett a Békéscsabai Vízgazdálkodási Körzetet. Az új hivatal változatlanul Gyulán maradt. A Gyulai Folyammérnöki Kirendeltséget és a Gyulai Ár- és Belvízvédelmi Kirendeltséget megszüntették. Az új vízgazdálkodási körzet folyammérnöki és kultúrmérnöki csoportra tagolódott, kizárólag műszaki feladatot ellátó szerve a Gyulai Szakasz-mérnökség lett.

1951-ben a Békéscsabai Vízgazdálkodási Körzet helyett ismét két hivatal hoztak létre. A Gyulai Kultúrmérnöki és Belvízrendező Hivatal felett az ellenőrzést a Földművelésügyi Minisztérium látta el, a Gyulai

Árvízvédelmi és Folyamszabályozási Hivatal a Közlekedési- és Postaügyi Minisztérium felügyelete alá tartozott.

A vízügyi szervezet megosztottsága, működésének hibái, egyre sürgetőbbé tették az irányítási rendszer átalakítását a központban és a területi hivatalokban egyaránt.

1953-ban az ésszerűsítéshez a politikai légkör is megfelelően alakult, és így viszonylag erős intézményt sikerült szervezni.

1953. szeptember 30-án megjelent az 1060/1953. (IX. 30.) Korm. számú határozat a vízügyi igazgatás átszervezéséről, az egységes vízügyi szervezet létrehozásáról. Ezen rendelet alapján jött létre az Országos Vízügyi Főigazgatóság. A Gyulai Kultúrmérnöki és Belvízrendező valamint a Gyulai Árvízvédelmi és Folyamszabályozási Hivatalok összevonásával pedig megalakult a Gyulai Vízügyi Igazgatóság.

Góg Imre (Folytatjuk)

A Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság munkatársai szeptember 23-án, 80. születésnapja alkalmából köszöntötték Takács Lajos nyugalmazott vízügyi igazgatót

Az MHT Békés megyei Területi Szervezetének szakmai tanulmányútja

Vajdahunyad várában

Az MHT Békés megyei Területi Szervezete 2003. szeptember 1–4 között autóbusszos erdélyi szakmai tanulmányutat szervezett. A tanulmányút útvonala a következő volt: Nagyszalonta, Nagyvárad, Lugosi víztározó, Dragán víztározó, Körösfő, Sebes-Körös forrás, Kolozsvár, Torockó, Marosvásárhely, Szováta, Parajd, Korond, Farkaslaka, Segesvár (a történelmi belváros a Világörökség részét képezi), Fehéregyháza, Berethalom (a gótikus erődtemplom szintén a Világörökség részét

képezi), Gyulafehérvár, Szászsebes, Vajdahunyad (a Vár megtekintése), Déva, Brád, Halmágycsúcs, Fehér-Körös-völgye, Körösbökény, Kisjenő, Gyula.

A tanulmányútra igen nagy túljelentkezés volt és csak 50 szerencsés (MHT tag, illetve az elsők között jelentkezett) személy vehetett részt.

A rendezvény során vízügyi jellegű helyeket, létesítményeket is felkerestünk és a helyszínen tanulmányoztuk:

Nagyszalonta: A Zsigmondy Vilmos ál-

tal fúrt és a közelmúltban felújított Hébe kút.

Nagyvárad: A Sebes-Körös városi szakaszának megtekintése.

Mezőtelegd: A Sebes-Körös Lugosi víztározójának és duzzasztó művének helyszíni szemléje.

Csucsá: A Sebes-Körös medrének, illetve kanyarulatának bejárása Csucsánál, a Boncza kastély közelében.

A Dragán víztározó (íves vasbeton gát) helyszíni bejárása.

A Sebes-Körös forrásának felkeresése Körösfő felett.

Kolozsvár: A Szamos folyó városi szakaszának megtekintése.

Torda, Torockó: Az Aranyos folyó és völgyének megtekintése.

Marosvásárhely: A Maros városi szakaszának megtekintése.

Szováta: A Nagy-Medve tó különleges vizének „helyszíni tanulmányozása”, azaz fürdés.

Parajd: A sóbánya üregeinek bejárása.

Segesvár: A Küküllő medrének és városi szakaszának megtekintése.

Utazás a Küküllő és a Maros mentén: Segesvár–Medgyes–Gyulafehérvár–Déva útvonalon.

A Fehér-Körös völgyének bejárása a forrástól egészen Gyuláig.

A Malom csatorna – Körösbökényben a Fehér-Körösön található – felső vízbeeresztő és vízkormányzó művének helyszíni bejárása.

A fent felsorolt vizes létesítmények legfontosabb adatait, jellemzőit a szakmai program során a résztvevőkkel – Góg Imre tagtársunk segítségével – részletesen ismertettük. Megállapítottuk, hogy a bejárt folyók szakaszain, valamint a felkeresett víztározóknál rendkívüli szárazság és vízhiány tapasztalható.

A szakmai program során látottak elősegítették a résztvevők vízügyes ismeretének további kiszélesítését, mely elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a Magyarországon található alvízi jellegű folyószakaszok viselkedését, jellemzőit még alaposabban megismerjük, és az így kapott ismereteket a mindennapi vízügyes gyakorlati munkában eredményesen kamatoztathassuk.

A tanulmányút alatt – a szakmai programon túl – lehetőségünk adódott a legfontosabb táji, természeti, építészeti, kultúrtörténeti ritkaságok egyes emlékeinek, értékeinek megtekintésére, felkeresésére is.

Területi Szervezetünk december hónapban – egy klubdélután keretében – tervezi, hogy a tanulmányútról készült videó-összeállítást bemutatja, felelevenítve ezzel is a jól sikerült program közös emlékeit. Ennek pontos helyét és időpontját a következő Hírlevélben tesszük közre.

Réti László

Múzeumi összekötők

A Vízügyi Múzeum, Levéltár és Könyvgyűjtemény a vízügyi múzeumi összekötők értekezletét október 6–7-ére hívta össze Debrecenben.

Kóthay László igazgató tanácskozást megnyitó szavai után Fejér László igazgató „búcsúztatta” azon múzeumi összekötő kollégákat – akiket más munkakörbe helyeztek át az elmúlt év folyamán – és köszöntötte az „újakat”.

Ezután Kaján Imre igazgatóhelyettes értékelte a VMLK. és a Duna Múzeum elmúlt évét és ismertette az előttünk álló feladatokat.

Ezt követően a résztvevő összekötők beszámolója következett. A felmerült kérdéseket szakmai irányítóink azonnal megválaszolták.

Délután a Déri Múzeumban tettünk látogatás, ahol megnéztük a legújabb vízügyi kiállítást.

Az időszakos kiállítás az egységes vízügyi szervezet 50. évfordulója alkalmából készült el, a Déri Múzeum egyik termében rendezték be. A magyar vízszabályozás történetét rajzokkal, nagy elődeink fotóival, régi térképek másolataival paravánokon mutatják be. A kis természetvédelmi sarokkal, helikopterrel, taposótérképpel berendezett kiállítás legkülönlegesebb darabja a terem parkettáján szabályosan megépített „buzgár”.

A Tiszántúli Környezetvédelmi Felügyelőség vízminőség vizsgálati bemutatót, debreceni kollégáink pedig „ügyeletet” tartottak, hogy az esetleges kérdésekre szakszerű válasz kaphasson a látogató.

A kiállítás iránt óriási érdeklődés mutatkozott. Mivel csak időszakosan tartott nyitva, kollégáink a csoportok előjegyzésével tették gördülékenyebbé a látogatást. A nagysikerű kiállítást Kaján Imre rendezte. A Déri Múzeum képviselője jelenlétünkben is megköszönte az alkotóknak az együttműködést és reményét fejezte ki, hogy bár az első, de reményei szerint nem az utolsó közös bemutató volt a vízügyesekkel.

A múzeumi program befejezésekként közel egy órát töltöttünk a múzeum Munkácsy termében, ahol idegenvezetéssel megtekintettük a Munkácsy trilógiát. Nagy Sándorné

Nyugdíjasaink kirándulása és megemlékezés Huszár Mátyásról

A KÖVIZIG Szivárvány Nyugdíjas Klub tagjaival, Vámos Sándor klubelnök vezetésével szeptember 11-én keltünk útra a hagyományos őszi kirándulásunkra.

Szítáló esőben indultunk el autóbusszal: Nagyvárad, Királyhágó, Bánffyhunяд, Kolozsvár útvonalon. Indulásunk előtt a klubelnök ismertette a napi programot, majd üdvözölte Varga Andrászt a Gyulai Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesületének elnökét, aki meghívásunkra részt vett a kirándulásunkon. Ezt követően átadta a mikrofont Góg Imre régi, új idegenvezetőnknek aki Erdély avatott ismerőjeként ékes tájleíró módszerrel, és hangulatosan ismertette a nevezetes látnivalókat.

Nagyszalontán az Arany János parkban megtekintettük a városhoz kötődő neves személyek szobrai – Kossuth Lajos, Sinka István, Bocskai István Arany János, Kiss István – valamint a magyar államalapítás évfordulójára állított kopjafát és a HEBE kútíró szobrot.

Nagyváradra érve a Rulikovszky temetőbe tartottunk. Itt Huszár Mátyásra a Körös-vidék egykori neves mérnökeire emlékezünk.

Huszár Mátyás a mai Szlovákia területén Kiskerestvényben született 1778-ban, paraszti sorban élő hétszilvafás bocskoros nemes családban. Bár anyagi nehézségek között végezte iskoláit, 30 éves korára három diplomát szerzett, elvégezte a pozsonyi és kassai akadémiát, majd a pesti Institutot, mindegyiket kitűnő eredménnyel. Utána a helytartótanács ösztöndíjával évekre külföldre ment a vízépítés és folyószabályozási munkálatok körébe vágó legújabb külföldi tapasztalatok megszerzése céljából. Amikor hazatért, két nyelven tökéletesen írt, olvasott és beszélt.

Ilyen nagy tudással kezdte meg Huszár Mátyás és mérnök-csoportja 1818-ban Gyuláról irányítva – később Nagyváradról – a Körös-vidék felmérései és a többi műszaki munkáit. A felmérések 1824-évre fejeződtek be, 70 térkép lap készült a Körös-vidékről.

Huszár rátermettségét és végzett munkáját elismerve a Duna felméréseivel bízták meg.

Huszár Mátyás korábbi tanulmányútja a napóleoni időkre esett, természetes hogy a népek öntudatra ébredése, a forrongó eszmék, a haladás útjának keresése nagy hatással voltak reá. Pártolója lett a hazai irodalomnak és nyelvújításnak. A helytartótanács rendelkezése ellenére felsőbbségnek több ízben magyar nyelvű jelentéseket küldött az előírt latin vagy német helyett. A pór nép, a jobbágyság életkörülményeinek jobbításáért síkra szálló Huszárt az országos hajózási felügyelői munkaköréből felmentették és csökkentett hatáskörrel Nagyváradra helyezték vissza. Egyedülálló képzettsége és gyakorlata nem lett kihasználva.

A legnagyobb magyar geodéták és vízimérnökök egyike testben-lélekben, összeomolva halt meg Nagyváradon 1843. március 10-én. A Velence városrész temetőjében temették el. E temetőt 1932-ben városfejlesztési okokból felszámolták, és az összes ott eltemetetteket ebbe a temetőbe közös tömegsírba helyezték. A második világháború győztesei nem tisztelték a tömegsírt és az eltemetettek csontjai szétszóródtak. Talán szimbólum is ez: A népből jött, életében a népért küzdött, s halála után testének földi maradványai is százak között tűnt el.

A magunkkal vitt igazgatósági koszortút Vámos Sándor klubelnök, Török János szakszervezeti titkár, Góg Imre MHT vezetőségi tag és Kurucz András közalkalmazotti tanács elnöke helyezte el Huszár Mátyás jelképes sírjára.

Huszár Mátyás nem lett elfeledve a Körös-vidéken, a KÖVIZIG épületének falán emléktábla tette feledhetetlenné tevékenységét.

A temetőt elhagyva Nagyvárad belterületén – egyelőre csak autóbusból – ismerkedtünk a várossal. A Sebes-Körös mellett utazva a Fugyi és Mezőszakadati vízcsatornás, majd a Mezőtelegdi (52 millió m³ víztározó) és az Alsólugosi (65 millió m³ víztározó) vízerőművek mellett.

A 582 m magas Királyhágónál rövid megállót tartottunk. Az út bal oldalán Nagyváradtól a Réz hegység, majd Csucsától a Meszes hegység volt látható. Az út jobb oldalán a Királyerdő hegység húzódott.

Magunk mögött hagytuk a Sebes-Körösbe csatlakozó Jád (Setét) Dragán (Kel-

lemes) Sebes és Kalota vízfolyásokat. Tovább haladva elér-tük Bánffy-hunyadot Kalotaszeg első és egyben legnagyobb települését. Látuk, hogy milyen nagymértékű, a tájhoz nem illő építkezés kezdődött a 20 ezer lakosú városban. A város kiemelkedő idegenforgalmi látványossága a református műemléktemplom.

Rövid továbbutazás után elértük a Sebes-Körös forrásvidékén lévő Körösfőt, Kalotaszeg legismertebb települését. Országos híret népművészetének, gyönyörű varrottasainak, fafaragásainak, hímezett tárgyaiknak köszönheti.

Megszemléltük a faragott kiskapukat, kerítésekre kiterített kalotaszegi varrottasokat, terítőket és népművészeti tárgyakat, melyekből néhány útitársunk vásárolt is, majd elköszöntünk a körösfői népművészekről. Nagyvárad felé, a több mint két és fél órás út keretében gyönyörködtünk a hegyek és a táj szépségében.

Nagyváradra érkezve az OLYVERI étteremnél már várt ránk a régóta ismert tulajdonos Marci és kedves felesége Dórika asszony. A hangulatos – újabb zenés – étteremben megvacsoráztunk, aztán egy tanulságos és szép erdélyi kirándulás után vidáman nótázva elindultunk hazafelé.

Góg Imre-Vámos Sándor

Hidrometeorológiai, hidrológiai helyzet

Ez év elejétől a csapadék április 30-ig összességében még a sokéves átlagnak megfelelő volt, azt 15,8 mm-rel meg is haladta. Januárban a sokéves átlag 2,5-szeresét meghaladó, februárban az átlagosnál lényegesen nagyobb, márciusban szinte jelentéktelen, áprilisban az átlagos érték felének megfelelő mennyiség hullott.

A középhőmérséklet a KÖVÍZIG területén az év első négy hónapjában 1,0 °C körül alakult, amely 2,6 °C-kal elmaradt az 1990–99. évi átlagtól. Ezt az elmaradást főként a februári igen hideg időjárás okozta, amikor a szokottnál 5,8 °C-kal alacsonyabb volt a középhőmérséklet. Április 10-étől kezdődően több hullásban kifejezetten magas hőmérsékletű levegő érkezett fölénk.

A Körösök vízgyűjtőjének magyarországi területét tekintve 2003. május-június-július-augusztus hidrometeorológiai szempontból egyértelműen **aszályosnak** értékelhető. Az aszályosságot többféle módon lehet jellemezni. Hidrometeorológiai szempontból az aszály jellemző két legfontosabb elem a léghőmérséklet, valamint a csapadék időbeni alakulása.

Az elmúlt nyáron a havi középhőmérséklet mind a négy hónapban meghaladta az 1990–99. évi átlag értékét.

	Május	Június	Július	Augusztus
Havi középhőmérséklet (°C)	20,2	23,3	22,9	24,3
1990-99 évi átlag (°C)	16,3	20,1	21,8	21,1
Eltérés (°C)	+3,9	+3,2	+1,1	+3,2

Az úgynevezett hőségnapok száma a 30 °C-t meghaladó napok májusban (11), júniusban (16) és augusztusban (21) területi átlagban ugyancsak jóval meghaladta a sokéves értékeket. A négy hónap alatt összesen 59 hőségnap fordult elő az átlagos 34-gyel szemben.

A vizsgált időszakban KÖVÍZIG területi átlagban összesen 114,9 mm csapadék hullott. Ez a mennyiség 109,5 mm-rel maradt el a sokévi átlagértéktől.

Márciustól kezdődően minden hónapban a sokéves értéknel kevesebb csapadék hullott területünkre.

Területi eloszlását tekintve a legnagyobb csapadékhiány a szarvasi szakaszmérnökségünk területén mutatkozott, ahol a négy hónapban 137,2 mm-es hiány keletkezett.

A talajvíz április végén helyenként még a sokéves átlagnál kisebb magasabban helyezkedett el, de már megkezdődött a talajvízszint süllyedése, a hidrológiai ciklust tekintve kissé korábban, mint szokott.

Augusztus végére helyenként a sokéves átlagnál mintegy 1 méterrel volt alacsonyabban, s a süllyedő tendencia tovább folytatódik.

Felszíni vízkészletek

A meleg és csapadékszegény időjárás következtében folyóink vízkészlete gyorsan fogytak, május közepére már kisvízi állapot jellemezte a Körösök vízrendszerét.

A romániai vízgyűjtőről érkező vízhozamok június első dekádjáig voltak elegendők a duzzasztóművek zavartalan működtetéséhez. Ezután a Fehér-Körösön lévő Gyulai duzzasztómű és a Kettős-Körösön lévő Békési duzzasztómű feletti szakaszokon vízkészlet-hiányos periódusok alakultak ki. A Sebes-Körösön lévő Körösladányi és a Hármas-Körösön lévő Békésszentandrási duzzasztóművek egész nyáron zavartalanul üzemeltek, mind a vízszintek, mind a továbbadandó vízhozamok tekintetében.

A Békési duzzasztómű által tartott víztömeg kis mértékű növelését tette lehetővé a Román Fél hozzájárulásával júniusban végrehajtott 20 cm-es vízszintemelést.

A Kettős-Körös alsó szakaszán már júniusban kialakult egy szinte állóvíz jellegű állapot, melyben a víz folyásirányát a vízkivétel által kivezetett vízmennyiség határozta meg. Ha a kivett vízmennyiségek meghaladták a Békési duzzasztóművön átbukó és az Élővíz-csatornán érkező vízmennyiség összegét, a Kettős-Körös alsó szakasza akár napokig a természetes folyásiránnyal szemben folyt.

A Gyulai duzzasztóműnél nem volt tartható az üzemi vízszint, június közepétől lassan fogyott a bőge vízkészlete.

Július elejére a romániai vízgyűjtő felszín alatti vízutánpótló készletei kimerülés közeli állapotba jutottak. A Sebes-Körös és a Berettyó felső vízmércéinél LKV alatti, a Fekete-Körös és a Fehér-Körös felső vízmércéinél LKV közeli vízállások alakultak ki.

Augusztus végére folyóink romániai felső szakaszán mindenütt az LKV-val egyező, vagy az alatti vízállások alakultak ki, a Sebes-Körös Csucsánál az eddigi legkisebb vízhozamnál is kevesebb vizet szállított. A Gyulai duzzasztóműnél 46 cm, a Békési duzzasztóműnél 25 cm víz hiányzott az üzemi vízszinthez.

Szeptember elején tovább folytatódott a vízhiányos időszak. A szeptember 10–13-i csapadékos periódus nyomán átmenetileg megnőtt a folyóinkon érkező víz mennyisége.

A Tiszából átvezetett víz 2003. június végétől meghatározó eleme volt a Körösök vízkészletének. Mivel a tényleges vízhasználat rendre kisebb volt az engedélyezetténél, a Körösladányi és a Békésszentandrási duzzasztómű az átvezetett vízmennyiséggel folyamatosan tudta tartani a szükséges vízszinteket.

Felszíni vizek vízminősége

A vízhiányos időszakra tekintettel felszíni vizeink minőségi állapotát május 1-jétől tíz naponként, majd hetenkénti értékeléssel kísértük figyelemmel.

A Körös-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség által végzett aktuális, a szabvány szerinti vízminőségi osztályba sorolást összevetettük az elmúlt 10 év adott hónapban végzett vízvizsgálati eredményeivel.

Ezen értékelés alapján vizeink minőségét általában az elmúlt 10 év azonos időszakával közel azonos, vagy kismértékben jobb vízminőségi állapot jellemezte. Augusztus utolsó hetében a Kettős-Körös Békési duzzasztó feletti szelvényében a vízminőségi állapotot, az oxigénháztartás mutatói alapján, kedvezőtlen azaz IV. osztályú vízminőség jellemezte.

Általánosságban elmondható, hogy az esetek nagy többségében a Kettős-Körös vízminősége a Mezőberényi híd szelvényében a Békési híd szelvényben mért vízminőséghöz képest – az Élővíz-csatorna vízminősége miatt – a tápanyagháztartás mutatói alapján I. osztályról III. osztályra romlott. A Hármas-Körös vízminősége Békésszentandrási szelvényében a gyomai szelvényéhez képest a tápanyagháztartás mutatói alapján II. osztályról III. osztályra romlott.

A gát- és csatornaőrök észlelései alapján víztereink vízinövény borítottságát folyamatosan figyelemmel kísértük.

Az igazgatóság területén lévő víztereken a korábbi évekhez hasonlóan a vegetációs periódusban, összhangban a hidrometeorológiai jellemzőkkel állandósult a makrovegetáció jelenléte. A hínárnövényzet fő képződési helye igazgatóságunk területén a Hortobágy-Berettyó, a Kettős-Körös Élővíz-csatorna betorkolása alatti szakasza, és a kettős hasznosítású csatornák. A Hármas-Körösön a Hortobágy-Berettyó vízterében képződött vízinövényzet levonulása miatt helyenként 100%-os borítottság keletkezett. A hínárborítottság mértéke a Kettős-Körösön, Köröstarcsa térségében volt a legkritikusabb, mely elsősorban a jóléti hasznosítást (szabadstrand, kikötő) akadályozta. Július 18-án a Békési duzzasztó által tározott vízkészletből az érintett folyószakaszt, a Békési, a Békésszentandrási és Körösladányi duzzasztóművek összehangolt üzemeltetésével átöblítettük.

Üzemellenőrző vízminőségi mérések

Az igazgatóság kezelésében lévő holtágak és kettősműködésű csatornák vízminőségi állapotát, üzemellenőrzési céllal végzett vízvizsgálatokkal kísértük figyelemmel. Ezen vizsgálatok (pH, fajlagos vezeték, összes oldott anyag, hidrogén karbonát), alapján a vízterek vízminősége öntözési célú hasznosítás szempontjából általában megfelelő minősítés alá estek.

Igazgatóságunk területén a nyár folyamán érdemleges mértékű rendkívüli szennyeződés nem történt.

(Folytatás az 5. oldalon)

EZ TÖRTÉNT

Események a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság életéből az elmúlt 50 évben

1981:

Március 13-án megnyitották a Mályvádi árvízi szükségtározót a Fekete-Körös árvize miatt.

Az árvízvédelmi töltések részletes vizsgálata során 401 helyen találtak holt meder keresztvezést, melyből 98 db beavatkozást igényelt.

Határérték feletti arzenártalmat észleltek egy szarvasi ivóvízvizsgálat során. A teljes körű felülvizsgálat nyomán indult meg a Dél-Alföldi települések egészséges ivóvízellátásának programja, mely 1996-ig tartott.

Aszály 2003

(Folytatás a 4. oldalról)

Vízhasználatok alakulása

Az öntözőrendszerekben problémamentesen zárult az öntözési igény. A vízhasználók kiszolgálása a szűkös és egyre fogyó vízkészletek mellett is biztosítható volt. Nem üzemelési, hanem a felhasználók problémájaként jelentkezett hogy a gazdálkodók felelőtlenül, nagy befektetést igénylő és a vízellátásra érzékeny növénykultúrákat (paradicsom, cukorborsó, csemege- és hibridkukorica stb.) úgy termeltek, hogy vízjogi üzemeltetési engedéllyel és ebből következően vízszolgáltatási szerződéssel sem rendelkeztek és azonnal szerettek volna öntözni. Az engedély beszerzése után az igények elláthatóak voltak.

A felmérések szerint a legtovább – szeptember 30-ig – a Szarvas-Kákai és a Dögösi öntözőrendszerben volt öntözési igény.

Az igazgatóság területén az öntözési szerződések öntözőrendszereként kerültek megkötésre. A tényleges felhasználás a következők szerint alakult:

Megöntözött terület	11.706,84 ha
– ebből rizs	1.261,00 ha
Feltöltött halastó	2.193,00 ha
Szolgáltatott vízmennyiség	39.047,90 ezer m ³
– ebből rizs	9.851,07 ezer m ³
Szolgáltatott vízmennyiség	16.118,97 ezer m ³

A nyári aszályos hónapok tapasztalatai alapján is látható, hogy nem csak a vízbőség (árvíz-belvíz) jelent a vízgazdálkodással foglalkozók számára napi feladatot.

Az aszálykár elhárításával kapcsolatos intézkedések, az operatív beavatkozások, a térségi együttműködések, az ivóvíz szétosztását biztosító létesítmények, mindezek jogszabályi és finanszírozási keretei szintén nélkülözhetetlenek a Körösök vidékén.

Összeállította: **Vízgazdálkodási Osztály**

1982:
Január 1-jén Goda Péter igazgató kinevezést kapott.

Békés I. gőzüzemű szivattyútelep utolsó üzemeléséről elkészült a „Vaskor” című film.

Június 4-én KÖVIZIG Hor-gászegyesület alakult.

Megkezdődött a Fekete-Körös jobb parti töltéserősítés hét éves fejlesztési programja.

Június 15-én üzembe helyezték a Fehér-Körös bal partján felépült új Árvízvédelmi Műszaki Osztag telepet

1983:

Június 6-án megnyílt a Peresi gőzüzemű szivattyútelep épületében kialakított Peresi Természetvédelmi Bemutatóház.

Július 21-én a Békés megyei Népújság beszámolt arról, hogy a gyulai modellezők (Mult József, Szegedi Sándor [az igazgatóság dolgozója] és Molnár József) Európa-bajnokok lettek Utrechtben, ahol

egyéniben is Mult József lett az első.

Országos szinten egyedülálló, korszerű vízrajzi adattár létesült.

1984:

Március 22-én Megyei Öntözési Tanácskozás volt az öntözési időnyre való felkészülés jegyében.

Július 4–6. között Szarvason rendezte meg V. Országos Vándorgyűlést a Magyar Hidrológiai Társaság.

1985:

A decemberi fábiánsebes-tyéni gázkitörés elfojtásához szükséges vízmennyiséget rendkívüli intézkedésekkel, a Békésszentandrási duzzasztómű december végi üzembe helyezésével biztosítottuk.

Megjelent a Vízrajzi értekezés, Huszár Mátyás leírása a Körös-vidékről c. reprint kiadvány.

A megelőző aszályos évek következtében repedések keletkeztek az árvízvédelmi töltésekben. Különösen megrongálódott a Hortobágy-Berettyó bal parti töltése Mezőtúr térségében.

1986:

Megszűnt a Sarkadi Szakasz-mérnökség, területét a Gyulai és a Szeghalmi Szakasz-mérnökség között osztották fel.

A Hortobágy-Berettyón rendkívüli mértékben elszaporodott a békalencse és egyéb úszó vízínövényzet. A nyári hónapokban közel 9 ezer m³

tömegű uszadékot termeltek le a vízfelszínről.

1987:

Január 1-jétől a szakasz-mérnökségek építési feladatainak leválasztásával létrejött az Építési Üzem.

Koordinációs együttműködés kezdődött az egyiptomi Tersana hajógyárral úszó nád-vágó fejlesztésére.

Kiépült a Dögös-Kákafoki főcsatorna Szarvastól Újkígyó-sig 54 km hosszban, az érintett térség belvizeinek elvezetésére.

A Bökényi duzzasztóművet ideiglenesen üzemben kívül helyezték.

1988:

Június 3-án a Környezetvédelmi Világnapon felavatták a Dánfoki szivornyát, az Élővíz-csatorna békési belterületi szakaszának vízfrissítését szolgáló létesítményt.

Július 1-jén létrejött a Körös-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság.

Elhunyt Kurta József nyugalmazott vízügyi igazgató.

1989:

Az igazgatóság által kifejlesztett kötélpályás vízhozammérő berendezés alkalmazási engedélyt kapott.

1990:

November 1-jén külön vált a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság és a Környezetvédelmi Felügyelőség

Gyula Városa és a KÖRKÖVIZIG Városi Televízió közös működtetésében állapodnak meg.

Személyügyi hírek

Igazgatóságunknál közalkalmazotti munkaviszonyt létesített:

● Serfőző Lajos – üzemmérnök, közgazdász – gyártás technológus munkakörben, 2003. augusztus 1-jétől a Műszaki Biztonsági Szolgálatnál.

● Szarka Mihály csatornaőr munkakörben, 2003. augusztus 28-tól a Szeghalmi Szakasz-mérnökségnél.

● Belinczy Zoltán csatornaőr munkakörben, 2003. szeptember 26-tól a Szeghalmi Szakasz-mérnökségnél.

● Balog István csatornaőr munkakörben, 2003. október 11-től a Gyulai Szakasz-mérnökségnél.

● Németh Ferenc gátőr, duzzasztó kezelő munkakörben, 2003. október 15-től a Gyulai Szakasz-mérnökségnél.

Hidrológia

Hegyvidéki területen szeptember hónapban csak elvétve a hónap közepén volt jelentősebbnek mondható (10 mm feletti) csapadék.

Folyóink felső szakaszain a vízszintek a LKV közeli kisvízes tartományban maradtak, csak igen kis mértékű vízállás-ingadozás fordult elő.

Duzzasztóműveink folyamatosan üzemeltek, üzemi vízszintet tartva. A Kettős-Körösön a Békési duzzasztónál az üzemi vízszint 35 cm-rel volt alatta az előirányozottnál, mivel a vízutánpótlás igen kis mértékű volt. A Gyulai duzzasztómű a víz túlnyomó részét az Élővíz-csatornába terelte. A Békésszentandrás-i bögében a Tiszából átvezetett víz elegendő volt a vízszint tartására, a vízigények kielégítésére, emellett folyamatosan 20 m³/s feletti mennyiség leadására. A teljes Körös rendszerben igen kis vízsebességek alakultak ki.

Néhány jellemző állomás vízhozam értéke szeptember 30-án:

		(m ³ /s)
Fehér-Körös,	Gyula	0,989
Fekete-Körös,	Sarkad-Malomfok	3,48
Kettős-Körös,	Békés	2,05
Sebes-Körös,	Körösszakál	7,80
Sebes-Körös,	Körösladány	12,0
Berettyó,	Szeghalom	6,25
Hármas-Körös,	Gyoma	15,1
Hármas-Körös,	Kunszentmárton	42,7

Szeptember 30-án a Keleti főcsatornából Bakonszegnél 2,21 m³/s, a Hortobágy-Berettyó főcsatornán Ágotánál 10,6 m³/s, a Nagykunsági főcsatorna keleti ágán Túrkevénnél 8,7 m³/s, nyugati ágán Öcsödnél 1,30 m³/s vízmennyiség érkezett a Tiszából.

Kurilla Lajos

Vízminőség

Országos és regionális törzshálózati mintahelyek vízminőségi osztályba sorolása a VM adatbázis adatai, az MSZ 12749 szabvány alapján.

A vízvizsgálatokat a Körös-vidéki Környezetvédelmi Felügyelet és a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség végezte.

Minősítési időszak 2003. szeptember 1 – szeptember 30. Mintaszám: 2

Mintavételi hely	A.	B.	C.	D.	E.
Fehér-Körös Gyulavári 9,3 fkm	IV	II	II	III	III
Fekete-Körös Sarkad 16,1 fkm	III	I	II	III	I
Kettős-Körös Békés d.f. 116,7 fkm	IV	I	-	II*	I
Kettős-Körös M.berény kh. 103,9 fkm	V	IV	III	III	I
Sebes-Körös Körösszakál 59,4 fkm	III	III	II	III	II
Sebes-Körös K.ladány 10,10 fkm	III	III	-	II*	I
Hármas-Körös Gyoma 79,3 fkm	III	III	II	III	II
Hármas-Körös B.szentandrás 48,0 fkm	III	III	-	III	I
Hortobágy-Berettyó Mezőtúr 6,4 fkm	III	III	II	III	II
Élővíz-csatorna Veszely 24,2 fkm	IV	II	-	II*	I
Élővíz-csatorna Békés tork.	V	V	IV	III	IV

Jelmagyarázat:

A csoport: az oxigénháztartás jellemzői I. osztály: kiváló víz
 B csoport: nitrogén és foszforháztartás jellemzői II. osztály: jó víz
 C csoport: mikrobiológiai jellemzők III. osztály: tűrhető víz
 D csoport: mikroszennyezők toxicitás IV. osztály: szennyezett víz
 E csoport: egyéb jellemzők V. osztály: erősen szenny. víz

* szervetlen mikroszennyezők vizsgálata nélkül

Szeptember hónapban az igazgatóságunk területén rendkívüli szennyeződések nem történtek.

Dr. Vasas Ferencné

Hidrometeorológia

Szeptember hónapot az évszakhoz képest melegebb, az átlagosnál kissé szárazabb időjárás jellemezte.

Napközben 15 °C és 30 °C közötti, míg a hajnali órákban 5 °C és 15 °C körüli hőmérsékleteket regisztráltunk.

A havi középhőmérséklet 17,0 °C volt, amely 1,1 °C-al magasabb a sokéves átlagnál.

Az igazgatóság területén átlagosan 34,1 mm csapadék hullott. Ez az érték 8,0 mm-el maradt el az erre az időszakra jellemző átlagtól.

A csapadékmérő állomások közül a legnagyobb csapadékmennyiséget – 58,1 mm-t – Vizesfáson mérték, míg a legkevesebb csapadék – 15,6 mm – Szarvas-Kákafokon hullott.

A hónap folyamán nyolc nap volt, amikor mérhető csapadékot regisztráltunk.

Területünkön 2002. november 1. és 2003. szeptember 30. közötti időszakban, átlagosan 376,9 mm volt a lehullott csapadék mennyisége, amely 112,5 mm-el elmaradt az erre az időszakra jellemző értéktől.

A havonként lehullott csapadékmennyiségek és a sokéves átlag alakulása az alábbi:

	nov.	dec.	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	össz.
sokéves átlag (mm)	46,8	39,0	29,3	29,8	33,3	45,0	56,7	65,8	52,5	49,4	42,1	489,4
tárgyi időszak (mm)	34,6	42,2	79,3	42,4	6,9	23,5	33,5	19,0	51,7	9,7	34,1	376,9
eltérés az átlagtól (mm)	-12,2	+3,2	+50,0	+12,6	-26,1	-21,5	-23,2	-46,8	-0,8	-39,7	-8,0	-112,5

Szeptember hónapban a talajvíz – a vizsgált kutak adatai alapján – a sokéves átlag alatt 75–85 cm-rel helyezkedett el.

A vízszintekre továbbra is a mérsékeltlen süllyedő tendencia a jellemző.

A hónap folyamán a talajvíz a terepszint alatt 270–535 cm között ingadozott.

Török Jánosné

F.: KÖVIZIG 5700 GYULA, Városház utca 26.

Díj hitelezve
Közzét Postahivatal
GYULA 1. 5701

NYOMTATVÁNY

KÖRÖS-VIDÉKI
HÍRLEVÉL

Kiadó: Körös Vidéki Vízügyi Igazgatóság. Felelős kiadó: **Bak Sándor** igazgató

Szerkesztő: **Cserkúti Andrásné**

5700 Gyula, Városház utca 26. Tel.: 66/526-400*, Fax: 66/526-407 E-mail: kovizig@kovizig.hu, www.kovizig.hu

Megjelenik havonta 600 példányban

Kiadványyszerkesztés: Kovács Sándor. Nyomtatás: Rotapress Bt. Gyula, telefon: 06-60/301-522